

Det skæve Danmark

Breum 8. januar 2006.

Forslag til ny Finansierings- og udligningsreform.

Det skæve Danmark hilser oplægget fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets Finansieringsudvalg meget velkommen.

Det har været en lang proces, som vi med opbydelse af meget stor tålmodighed har set frem til.

Vi konstaterer, at flere af vore tidligere forslag er medinddraget i nogle af modellerne.

Vi har forståelse for, at den ny kommunalreform nødvendiggør et nyt økonomisk grundlag for den kommunale økonomi:

- Den gennemsnitlige størrelse for hver enkelt kommune (- ikke mere ensartet).
- Nye myndighedsområder.
- Nye ansvarsområder.
- Nye opgaver.
- Nye referencer.

Vi vil opfordre til at stræbe efter så stor økonomisk ensartethed som muligt i forhold til at varetage opgaverne.

Vi anerkender en form for incitament for at være effektiv og rationel. Dette kan lade sig gøre inden for de givne økonomiske rammer ved at få så meget for pengene som muligt.

Der er ikke den samme tilgang til incitamenter for vækst, når kommunernes placeringer giver meget ulige vilkår for udbygning af erhvervsliv, infrastruktur og befolkningsunderlag.

Alle kommuner har lysten til vækst og udvikling, men mulighederne er meget forskellige. Det skal man ikke straffes for i den økonomiske fordeling.

Det har været svært at forstå – og forklare – at nogle kommuner har skullet klare sig for langt mindre end andre kommuner, når det er den samme lov og de samme ydelser, kommunerne skal præstere over for borgerne – Det er den samme skolelov, den samme servicelov osv – alligevel har visse politikere fastholdt, at så måtte ”nøgen kvinde lære at spinde”.

Det er måske årsagen til, at de fleste underkompenserede kommuner har opfundet rationelle metoder til at løse opgaver på, men der er grænser for opfindsomhed, og der er grænser for lovenes fleksibilitet.

Det skæve Danmark ønsker at påpege nogle hovedprincipper i den kommunale økonomifordeling:

- **Hovedstadsudligningen skal væk.** Det drejer sig om en midlertidig ordning, som blev indført på et tidspunkt, hvor behovet for fordeling i København var en helt anden – og antallet af deltagende kommuner var et helt andet. Nu opleves det som en ”superliga”, der lige deler i porten, før der kan blive noget til resten af landet. Altså en fastholdelse af: Én gang rig – altid rig! Én gang fattig – altid fattig!
- **Bloktilskuddet skal fordeles efter indbyggertal.** Siden 1987 har staten betalt for de udlagte opgaver under ét ved at fordele midlerne efter beskatningsgrundlag, hvilket har betydet, at de rigeste kommuner fik mest, og de fattigste kommuner fik mindst, når et opgave skulle føres ud i livet – også selv om opgaven var helt den samme. Den historiske forklaring på dette uforståelige ”fænomen” stammer fra en forventning om nedgang i den statslige pulje til bloktilskuddet, og da ville de rigeste komme til at bøde mest, hvilket gav mening. Men siden er det gået lige modsat: Bloktilskudspuljen er steget betydeligt. Så urimeligheden er kun blevet værre hen over tid.
- **Alle skattearter skal medtages i udligningsberegningen for beskatningsudligning.** Ved beregningen af beskatningsudligning har det hidtil kun drejet sig om indkomstskatten, hvor selskabsskatten og beskatning af ophævede pensionsordninger har været holdt udenfor. Det betyder, at nogle kommuner med særligt mange virksomheders hovedsæder har fået et ”fredet” ekstratilskud til den kommunale økonomi. Det samme gælder de kommuner, der har mange velhavere, som ophæver store pensionsopsparinger. Her er gevinsten også holdt uden for udligningsberegningen. Det skæve Danmark har længe opponeret mod denne form for ”snyd på vægten”. Vi er opmærksomme på, at nogle kommuner protesterer kraftigt mod at medtage disse indtægter, og vi erkender, at der kan være tale om udgifter i forbindelse med etablering af erhvervsområder, men dette er dog investeringer i en fremtid, der igen kaster indtægter af sig, og vi kan konstatere, at de omtalte kommuner klarer sig særdeles godt med et ret højt serviceniveau. De nye skattearter fratages ikke hjemkommunerne. De inddrages blot i udligningsberegningerne.
- **Opgave og ”redskab”.** Vi vil gerne gøre opmærksom på, at der skal være en sammenhæng mellem de opgaver, kommunerne bliver pålagt, og de ”redskaber”, kommunerne får i hænderne til løsning af disse opgaver. Her drejer det sig i vid udstrækning om sammenhæng i varetagelse af sociale opgaver og de tilsvarende kriterier for tildeling.

Vi vil gerne anmode om en fordelingsmodel, der tager højde for udsving og forandringer over tid, så midlerne følger med, når opgaven forandrer sig. Vi accepterer en fordeling, der ikke nødvendigvis dækker 100% på kriteriet, men alligevel efterlader kommunen i en handlesituation, hvor der er andre udveje for opgavevaretagelse.

Finansieringsudvalget har fremlagt et sobert stykke arbejde, og Det skæve Danmark vil gerne takke for lydhørhed og for at fremlægge et forslag til at rette op på nogle af de skævheder, vi nu gennem 18 år har levet med (I 1987 blev refusionssystemet omlagt til de såkaldte objektive kriterier, og i 1995 indførtes de bysociale kriterier, hvor også vejkrateriet blev afløst af et grundtilskud på 7½ mill. I begge tilfælde kostede det de dårligst stillede kommuner dyrt.)

I Finansieringsudvalgets modeller findes ikke – efter Det skæves Danmarks opfattelse - den helt ideelle løsning, men hvis vi forholder os til oplægget, vil vi pege på model 3 som det mest rimelige. Vi er opmærksomme på, at der kan reguleres på hver enkelt beregning og derved justeres indtil, man finder et tåleligt kompromis. Vi håber meget, at Folketingets beslutning bliver præget af indsigt og fremsyn i fuld bredde, hvor alle partier tager medansvar. Det vil være uheldigt, om kommunernes økonomiske vilkår bliver vedtaget af et smalt flertal – præget af de rigeste kommuners pression.

Vi vil advare mod anvendelse af uvedkommende argumenter som at sammenligne eksempelvis omkostninger i privatforbrug p.g.a. høje boligudgifter.

Vi ser frem til en mere retfærdig fordeling af goderne i vort land, så den ny kommunalreform får en sammenhæng mellem opgaver og midler.

Dette kan være med til at give borgerne mere lyst til at bosætte sig overalt og være med til at fastholde et varieret, aktivt liv i alle kommuner.

Dog kan hverken en kommunalreform eller en finansiering rette op på den forskel, der findes mellem vækstområderne og de decentrale egne.

Her skal der en helt anden indsats til.

Med venlig hilsen
Flemming Eskildsen
Formand for
Det skæve Danmark

(Det skæve Danmark er en forening af 103 små, fattige kommuner, der slog sig sammen i 1985 med det formål at rette op på de ulige vilkår, der har hersket mellem de danske kommuner.)